

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Ved cirkulære af 2. december 1986 om arveafgift for samlevende personer, jf. bilag 3, ændrede skattedepartementet den hidtidige fremgangsmåde ved bevillingsmæssig arveafgiftsnedsettelse for ugifte samboende, som var beskrevet i vejledning af 14. juni 1982, jf. bilag 2.

På trods af at et udvalg under Skatte- og Afgiftsministeriet i juni 1984 afgav en delbetænkning om arve- og gaveafgift (Betænkning nr. 1014), hvori det udtrykkeligt anbefales at forlade bevillingspraksis, har ministeren foretrukket at ændre reglerne ved udstedelse af et cirkulære og således forhindret, at sagen kom til offentlighedens kendskab via en almindelig behandling i Folketinget.

Hensigten med nærværende forslag til folketingsbeslutning er primært at få slået fast, at ændringer af den karakter, som er indeholdt i cirkulæret af 2. december 1986, formelt bør ske ved lovændring. Forslagsstillerne er ikke uvillige til at diskutere ændringer på arveafgiftsområdet, men det bør ske i fuld offentlighed i folketingssalen og via udvalgsarbejdet i Folketinget. Det er endvidere forslagsstillerne magtpåliggende at påpege, at ændringer af arveafgiftsregler for ugifte samboende må ses i en større sammenhæng. Man skal i den forbindelse henvise til det af Det Radikale Venstre fremsatte forslag til folketingsbeslutning nr. B 100 om indførelse af individualprincippet på det familie- og socialpolitiske område.

Skatte- og afgiftsministeren udtalte under Folketingets spørgetid den 21. januar 1987, jf. Folketingstidende 1986-87, forhandlingerne sp. 5697ff, at regeringen på nogle meget beskedne områder inden for lovens rammer har »nærmest ajourført begreberne«.

Ministeren fremførte endvidere, »at den lempelse i arveafgiftsreglerne, der her er tale om, ikke er ny«. Ministeren sagde endelig i spørgetiden følgende:

»Jeg understreger også, at det måske er svært for spørgeren at sætte sig ind i de situationer, der her er tale om, men jeg ser mange tragedier, hvor

folk af en eller anden grund ikke er blevet gift. Det kan være, at en af parterne er blevet dræbt ved et færdselsuheld umiddelbart før ægteskabets indgåelse, og det kan være andre situationer. Det er sager af meget, meget stor menneskelig og følelsesmæssig betydning, og jeg synes, at det er urimeligt at lade som om, vi her snakker om teknik, når vi i virkeligheden snakker om menneskeskæbner i en situation, som er meget, meget belastende for de pågældende«. (Sp. 5700, 2. afsnit).

Denne sidste udtalelse giver indtryk af, at de nye regler kun skal anvendes i de meget specielle tilfælde, hvor der indtræffer dødsfald umiddelbart forud for ægteskabs indgåelse.

Forslagsstillerne er af den opfattelse, at Skatteministeriet med cirkulæret af 2. december 1986 lægger op til en væsentlig ændring af hidtidig praksis. Det drejer sig først og fremmest om kravet til samlivets varighed (nedsettelse fra 6 til 2 år), om arveafgiftsklasse, der nu altid skal være afgiftsklasse A uden hensyn til arvens størrelse og arvingens økonomiske forhold, og endelig om bestemmelsen vedrørende økonomisk afhængighed, et krav, der nu i realiteten er ophævet.

Men den helt overordnede ændring består i, at der på basis af en lovgivning, der giver mulighed for en dispensation (via bevilling), nu efter cirkulærets formulering indføres en *ret* til arveafgiftsnedsettelse, hvorved det i arveafgiftslovens § 3, stk. 6, jf. bilag 1, foreskrevne pligtmæssige skøn reelt erstattes med en cirkulærebestemt regel.

I betænkning nr. 1014 skrev arve- og gaveafgiftsudvalget allerede i 1984 (se side 156):

»Den nugældende retstilstand er efter udvalgets opfattelse ikke tilfredsstillende, idet den bygger på en bevillingsbestemmelse, som medfører en del administration, som ikke opfylder et naturligt behov hos de implicerede parter for en klar og sikker retstilstand.«

På denne baggrund finder forslagsstillerne, at ministerens fremgangsmåde er på kanten af legalitetsprincippet, og at hans udtalelse i Folketinget den 21. januar 1987 efterlader megen usikkerhed om retstilstanden på området. Derfor anbefaler